

[Malchau.]

„rigsdagen“, og det er mit håb, at vi alle i det høje ting kan blive enige herom. Der var endelig også den udvej, at vi kunne vedtage at kalde nydannelsen for „landstinget“. Navnet er jo godt nok, og derigennem kunne vi ligesom sætte det høje ting et varigt minde, når vi nu bliver afskaffet.

Elmquist: Man kan vist være enig om, og det føler vist alle landstingets medlemmer, at det er i høj grad historiske dage, vi oplever i dette høje ting under denne sags behandling. Jeg vil have lov at hævde, at disse dage vel nok er mere historiske for dette ting end for folketinget, fordi det, det drejer sig om, er, at vi skal medvirke til eller modsætte os, at det landsting, som har været det ene kammer i vor forfatning i over 100 år, skal afskaffes.

Det er givet, at hvor meget man end fra mange sider har forlystet sig, navnlig i de senere år, med at tale nedsættende om dette kammers betydning, om dets manglende indflydelse, så vil en ny grundlov ikke kunne vedtages og landstingets afskaffelse ikke kunne vedtages, hvis ikke et betydeligt flertal også i dette ting stemmer derfor. Der vil, hvis grundlovsforslaget vedtages med nogle stemmers flertal, ikke ske det, som sker med andre love, at det da vil blive lov, idet det er givet, at kun ved vedtagelse med et betydeligt flertal her i tinget vil de 45 pct. vælgeres tilslutning kunne nås; med et betydeligt mindretal imod er det min overbevisning, at det ikke vil kunne ske.

Derfor har vi lov at sige, at i disse dage er der lagt en stor magt i landstingets hånd, men derfor hviler der også et meget stort ansvar på hver enkelt af os for, at vi gør det rigtige, og derfor kan man sige, at den afgørelse, der skal træffes af landstinget, når alt kommer til alt, er af større betydning end den afgørelse, der blev truffet af det andet høje ting — det er nu engang nemmere at afskaffe andre end at afskaffe sig selv.

Lad mig her bemærke, at jeg ønsker forslaget vedtaget med stor majoritet; jeg ville ønske, vi kunne nå til at få det vedtaget enstemmigt i landstinget. Men jeg ønsker også, at der, inden dette sker, foretages visse ændringer, som jeg synes må kunne forbedre forslaget, og jeg vil senere i min tale

navnlig komme ind på en enkelt ændring, som jeg tillægger megen betydning.

Spørgsmålet om etkammer- eller tokammerordning er ikke nyt i vor forfatnings historie. Vi ved, at der i den grundlovgivende rigsdag var adskillige, der holdt på etkammersystemet. Vi ved, at Grundtvig var en tilhænger deraf. Vi ved også, at der gennem tiderne har været skiftende opfattelser af kompetencefordelingen mellem de to ting. Vor første grundlovs forfatter, Monrad, som sammen med Lehmann skrev denne lov — i et sprog så koncist og så skønt, at jeg tror, man kan være enig om, at det danske sprog aldrig er forment skønnere og smukkere i nogen dansk lov —, samme Monrad ønskede vel et tokammersystem, men i hans udkast til junigrundloven var det landsting, han ønskede, et ting, der skulle skabe modvægt mod den jævne mands efter hans mening ofte småtskårne syn. Derfor foreslog han et landsting, hvis kandidater skulle have bopæl i amtet — det være nu, hvad det være vil —, men han foreslog et landsting, hvis medlemmer ikke skulle have diæter, og det er klart, at meningen dermed var, at landstingsmandaterne skulle forbeholdes de velhavende klasser i befolkningen. Det blev ikke gennemført. Man må ikke i dag dømme Monrad for strengt for dette hans ønske om sikringer ved en fri forfatning, fordi der er en stor forskel på det danske folks politiske oplysning i dag og i 1849. Det var et stort eksperiment, man foretog ved at springe fra enevælden ind i en fri forfatning, med lige indflydelse for rige og fattige, kloge og mindre kloge, selvom der til landstinget, som det endeligt blev vedtaget, blev knyttet en vis valgbarheds-census.

Junigrundloven skabte altså to ting, folketing og landsting. Allerede dengang begik de ypperlige og kloge mænd, som skabte vor fri forfatning, en fejl, som stadig har hæftet ved forfatningen, og som er kimen til det, der sandsynligvis sker nu, nemlig at landstinget afskaffes; de begik den fejl, at de ikke fastsatte bestemte grænser for landstingets kompetence i forhold til folketinget, gav det bestemte beføjelser, f. eks. et suspensivt veto overfor folketinget. Tværtimod holdt store kredse af grundlovens fædre på den fulde ligeberettigelse for de to ting, og blandt disse mænd var også Monrad som en af de ivrigste, fordi han mente, at der i